**Vastaus valtuustoaloitteeseen: Lukion ja ammattiopiston yhteinen palvelupiste**

Sivistysvaliokunta 10.11.2026 § 170

Valmistelu ja lisätiedot Heidi Nygren sivistysjohtaja, heidi.nygren@orimattila.fi
Jarno Ovaska opetuspäällikkö, jarno.ovaska@orimattila.fi

**Vastaus aloitteeseen Lukion ja ammattiopiston yhteistoimipiste**

Orimattilan Perussuomalaisten (Tero Rönkkö ja viisi muuta valtuutettua) allekirjoittama valtuustoaloite Lukion ja ammattiopiston yhteistoimipisteen saamiseksi Orimattilaan Kaupunginvaltuusto 29.9.2025 § 85. Kaupunginhallitus lähetti aloitteen sivistystoimialan valmisteluun 3.10.2025 § 385.

Aloitteeseen on kirjattu, että Orimattilan lukion opiskelijamäärät ovat pudonneet ja orimattilalaisten nuorten tulisi saada mahdollisuus opiskella myös opistotason opintoja Orimattilassa edellisvuosien tapaan, jolloin Orimattilassa vielä toimi Koulutuskeskus Salpauksen toimipiste. Aloitteessa todetaan, että *”Ammattiopistoon voidaan suunnitella Orimattilaan sopivia ammattilinjoja. Kustannusvaikutus tähän selviää suunnitteluvaiheessa ja sen voi myös arvioida aikaisemman ammattikoulun toteutuneista kustannuksista.”*

Päijät-Hämeen alueella ammatillista koulutusta järjestää keskitetysti Koulutuskeskus Salpaus, joka on Suomen suurimpia monialaisia ammatillisen koulutuksen järjestäjiä. Salpauksessa voi opiskella 36 eri perustutkintoa, 33 ammattitutkintoa ja 23 erikoisammattitutkintoa. Vuoden aikana Salpauksessa opiskelee noin 13 000 aikuista ja nuorta. Opettajia ja muuta henkilöstöä Salpauksessa työskentelee noin 600, kampuksia 5 Lahdessa, Asikkalassa ja Heinolassa. Salpaus tekee 4000 yrityksen kanssa yhteistyötä vuosittain ja järjestää satoja henkilöstö- ja täydennyskoulutuksia.

Orimattilassa toimi pitkään Koulutuskeskus Salpauksen ammatillisen koulutuksen toimipiste, joka tarjosi nuorille mahdollisuuden suorittaa toisen asteen ammattiopintoja omalla paikkakunnalla. Toimipisteessä järjestettiin muun muassa nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan, musiikkiteknologian sekä kone- ja metallialan koulutusta. Oppilaitos oli tärkeä osa Orimattilan koulutusverkkoa ja tarjosi paikallisille nuorille mahdollisuuden opiskella lähellä kotia ilman päivittäistä matkustamista Lahteen.

Vuonna 2015 Päijät-Hämeen koulutuskonserni päätti keskittää ammatillista koulutusta enemmän Lahteen. Päätöksen seurauksena

Orimattilan toimipisteeseen ei enää otettu uusia opiskelijoita syksystä 2016 alkaen. Toiminnan keskittämisen taustalla olivat ammatillisen koulutuksen toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Ammatillisen koulutuksen lähipalvelu poistui kaupungista, minkä seurauksena opiskelijoiden päivittäinen liikkuminen Lahteen lisääntyi. Samalla kaupungin koulutusrakenne muuttui siten, että paikallisesti järjestettäväksi toisen asteen koulutukseksi jäi lukiokoulutus.

**Nykytilanne: Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden orimattilalaisten oppilaiden sijoittuminen jatko-opintoihin toiselle asteelle keväällä 2026**

Perusopetuksen päättäviä opiskelijoita oli keväällä 2026 yhteensä 221, joista päättötodistuksen saaneiden määrä yhteensä 219. Ilman päättötodistusta jäi 2 opiskelijaa.
Lukiokoulutukseen alueelle siirtyi 96 (43,4 %) oppilasta, joista Orimattilan lukioon 52. Ammatillisiin opintoihin siirtyi 105 (47,5 %) oppilasta, joista Koulutuskeskus Salpaukseen 72 oppilasta. TUVA-koulutukseen sijoittui 12 oppilasta ja muuhun koulutukseen (kansanopistot yms.) 8 opiskelijaa. Ilman opiskelupaikkaa ei jäänyt yhtään opiskelijaa.

Orimattilalaisia oppivelvollisia opiskelijoita 25.5.2026 tilanteen mukaan kaiken kaikkiaan Salpauksessa on yht. 176. Suosituimmat linjat ovat rakennusalan perustutkinto (30 opiskelijaa) kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto (23) sekä liiketoiminnan perustutkinto (19). Kaksi opiskelijaa suorittaa kaksoistutkintoa.

Koulutuskeskus Salpauksessa vuosittain aloittaneiden orimattilalaisten oppivelvollisten opiskelijoiden määrä edellisinä vuosina:

| Vuosi | aloittaneiden oppivelvollisten opiskelijoiden määrä | Suosituimmat linjat |
|---|---|---|
| 2023 | 64 | rakennusalan perustutkinto (11 opiskelijaa), muita valittuja eri tutkintolinjoja 18 kpl |
| 2024 | 85 | kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto (14 opiskelijaa), muita valittuja eri tutkintolinjoja 16 kpl |
| 2025 | 92 | liiketoiminnan perustutkinto (10), muita valittuja eri tutkintolinjoja 23 kpl |
| 2026 | 72 | tietoa ei vielä saatavilla |

Ei-oppivelvollisia orimattilalaisopiskelijoita Salpauksessa oli 25.5.2026 127, joista oppisopimuksella opiskelevia 36 ja tutkinnonosaa suorittavia 21. Suosituin linja on sosiaali- ja terveysalan tutkinto (22 opiskelijaa).

Erkon yhteiskoulun lukiossa (ent. Erkko-lukio) aloittaneiden oppivelvollisten määrä edellisinä vuosina:

| Vuosi | hakeutumisvelvollisten määrä | Erkon yhteiskoulun lukiossa aloittaneet opiskelijat |
|---|---|---|
| 2023 | 189 | 58 |
| 2024 | 220 | 56 |
| 2025 | 211 | 45 |
| 2026 | 221 | 54 |

**Toisen asteen koulutuksen rahoitus**

Kunta, joka toimii lukiokoulutuksen järjestäjänä mutta ei järjestä ammatillista koulutusta, saa lukiokoulutuksen valtionrahoituksen järjestämänsä lukiokoulutuksen perusteella. Rahoitus määräytyy opiskelijamäärien sekä valtion vuosittain vahvistamien rahoitusperusteiden mukaisesti ja kohdistuu kunnan ylläpitämän lukion toiminnan rahoittamiseen. Samanaikaisesti kunta osallistuu ammatillisen koulutuksen rahoitukseen osana valtakunnallista rahoitusjärjestelmää riippumatta siitä, järjestääkö se ammatillista koulutusta itse. Kunnan rahoitusosuus kerätään valtionosuusjärjestelmän kautta, minkä jälkeen valtio kohdentaa rahoituksen ammatillisen koulutuksen järjestäjille. Päijät-Hämeen alueella keskeinen ammatillisen koulutuksen järjestäjä on Koulutuskeskus Salpaus. Järjestelmän tavoitteena on turvata opiskelijoille yhdenvertaiset mahdollisuudet suorittaa toisen asteen opinnot joko lukio- tai ammatillisessa koulutuksessa asuinpaikasta riippumatta.

Vuonna 2025 lukiokoulutuksen valtakunnallinen yksikköhinta nuorten lukiokoulutuksen rahoituksen perusteena oli noin 8 899,25 euroa opiskelijaa kohden. Tämä tarkoittaa, että Orimattilaan kohdistui 1,44 miljoonan euron rahoitus lukiokoulutukseen, kun opiskelijoita oli tilastointipäivänä 162. Valtakunnallinen omarahoitusosuus toisen asteen opintoihin sisältäen ammatillisen sekä lukiokoulutuksen oli 4,67 miljoonaa euroa, joten toisen asteen koulutuksen osalta nettorahoitus Orimattilan osalta oli -3,24 miljoonaa euroa.

Kustannuksista huolimatta paikkakunnalla toimiva jokin toisen asteen koulutus, Orimattilan osalta lukio on kunnalle kuitenkin sekä sivistyksellinen että taloudellinen voimavara. Ilman omaa lukiota kunta osallistuisi edelleen opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään, mutta myös lukiokoulutuksen rahoitus kohdistuisi toiselle koulutuksen järjestäjälle. Erkon yhteiskoulun lukio mahdollistaa nuorille laadukkaat paikalliset toisen asteen lukio-opinnot ja tuo samalla valtion rahoitusta Orimattilaan. Lisäksi lukio tukee kunnan veto- ja pitovoimaa sekä

vahvistaa koulutuspolkujen jatkuvuutta perusopetuksesta korkea-asteelle.

Orimattilan kokoisessa, noin 15 600 asukkaan kunnassa strategisesti perustellumpi ratkaisu on yleensä huolehtia hyvästä saavutettavuudesta ammatillisen koulutuksen osalta tukeutumalla alueellisen koulutuksen järjestäjän palveluihin. Ammatillisen koulutuksen osalta mittakaavaedut, laajat koulutusvalinnat ja työelämäverkostot puoltavat keskitettyä järjestämistä alueellisessa organisaatiossa, kuten Koulutuskeskus Salpauksessa.

Kun ammatillisiin opintoihin hakeutuvien opiskelijoiden määrä on alle 100 vuodessa ja opiskelijavalinnat jakautuvat useille eri aloille, ei koulutuksen järjestäminen omana toimintana lähtökohtaisesti mahdollista kustannustehokasta eikä riittävän monipuolista koulutustarjontaa. Alueellinen koulutuksen järjestäjä pystyy yleensä toteuttamaan koulutuksen laajemmin, taloudellisemmin ja opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksien kannalta tarkoituksenmukaisemmin.

Jos n. 60–100 opiskelijaa jakautuu esimerkiksi n. 15–20 eri tutkintolinjalle, kuten tällä hetkellä orimattilalaisten osalta toteutuu, muodostuisi useille linjoille vain muutaman opiskelijan ryhmiä. Tällöin opetuksen, työympäristöjen, laitteiden, opettajien ja hallinnon kustannukset opiskelijaa kohti nousisivat erittäin korkeiksi. Monilla ammatillisilla aloilla tarvitaan erikoistuneita opetusympäristöjä, koneita, laboratorioita tai työpajoja, joiden ylläpito pienille opiskelijamäärille on taloudellisesti haastavaa. Opiskelijoiden näkökulmasta pieni järjestäjä ei pysty yleensä tarjoamaan yhtä laajaa tutkinto- ja valinnaistarjontaa kuin suurempi alueellinen toimija, kuten Koulutuskeskus Salpaus.

**Ehdotus jatkotoimenpiteistä**

Aloitteen tavoitteena on nuorten koulutusmahdollisuuksien vahvistaminen ja koulutuksen saavutettavuuden parantaminen. Tavoitetta pidetään erittäin kannatettavana. Orimattilan sivistystoimiala on selvittänyt asiaa alueella toimivan ammatillisen koulutuksen järjestäjän Koulutuskeskus Salpauksen kanssa. Selvitystyön yhteydessä ammatillisen koulutuksen järjestäjä on todennut, ettei sillä tällä hetkellä ole tarvetta eikä mahdollisuutta perustaa paikkakunnalle erillistä toimipistettä. Arvion mukaan opiskelijamäärät, koulutuksen järjestämisen resurssit sekä nykyinen palveluverkko eivät tue uuden toimipaikan käynnistämistä.

Kaupungin mahdollisuudet perustaa itsenäisesti ammatillisen koulutuksen toimintapistettä ovat rajalliset, koska ammatillisen koulutuksen järjestämisestä päättää koulutuksen järjestämisluvan haltija. Kaupunki ei voi yksipuolisesti perustaa ammatillisen koulutuksen toimipistettä ilman koulutuksen järjestäjän sitoutumista ja päätöstä.

Lisäksi edellä esiteltyihin lähtökohtiin nähden pienen toimipisteen perustaminen ei välttämättä lisäisi koulutuksen saavutettavuutta siinä määrin, kuin se olisi järkevää.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän (Koulutuskeskus Salpaus) kanssa käydyissä keskusteluissa on todettu olevan mahdollisuuksia lisätä koulutuksen saavutettavuutta ilman erillistä toimipistettä. Yhtenä mahdollisuutena nähdään aktiivisempi yhteistyö paikallisten yritysten ja työelämän toimijoiden kanssa siten, että alueella olisi nykyistä enemmän tukea koulutussopimuksiin, työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen sekä muihin ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisiin opintojaksoihin. Tällainen yhteistyö voi osaltaan parantaa paikallisten nuorten mahdollisuuksia suorittaa ammatillisia opintoja ja samalla tukea alueen yritysten työvoimatarpeita. Lukion ja ammattiopiston yhteistyö voisi tarjota opiskelijoille mahdollisuuden hankkia laajempaa osaamista, yhdistää teoreettista ja käytännön oppimista sekä suorittaa kaksoistutkinto (ammatillinen perustutkinto ja ylioppilaantutkinto). Yhteistyö sujuvoittaisi opintopolkuja ja antaisi vahvat eväät sekä työelämään että jatko-opintoihin, esimerkkinä erilaiset vierailut tai kurssivaihdot, jossa lukio-opiskelijat voivat valita ammatillisia opintojaksoja (esim. yrittäjyys, teknologia) ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat voivat vahvistaa yleissivistävää osaamistaan lukion kursseilla (matematiikka, kielet). On myös mahdollista tehdä yhteisiä hankkeita tai hyödyntää yhteisiä oppimisympäristöjä, jossa voidaan rakentaa esimerkiksi yhteistyötä mahdollisiin jatko-opintoihin korkeakouluihin.

Orimattilan sivistystoimiala pitää tärkeänä koulutuksen saavutettavuuden kehittämistä ja jatkaa vuoropuhelua alueellisen ammatillisen koulutuksen järjestäjän kanssa. Lisäksi kaupunki edistää yhteistyötä paikallisen elinkeinoelämän kanssa, jotta opiskelijoille voidaan tarjota nykyistä enemmän mahdollisuuksia työelämässä tapahtuvaan oppimiseen ja koulutussopimuksiin.

Sivistystoimiala tarkastelee toisen asteen koulutusmahdollisuuksia kokonaisuutena. Lukion kehittämistyön lisäksi kokonaisuuteen liittyy tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA). Orimattilassa TUVA-koulutustarve on vuosittain 5–15 opiskelijalla. Tällä hetkellä TUVA-koulutusta on tarjolla Lahdessa, mutta kulkuyhteyksistä ja opiskelijoiden taustoista riippuen Lahti ei välttämättä pysty palvelemaan kaikkia tarpeita. Tästä syystä on tarpeen selvittää myös TUVA-koulutuksen osalta mahdollisuuksia oppivelvollisuuden toteutumiseen niin, että Orimattilassa voitaisiin opiskella TUVA:n osia esimerkiksi työpajatyyppisissä ympäristöissä tai yleissivistäviä aineita nyt olemassa olevissa koulutusmuodoissa.

Liite nro 8: Valtuustoaloite lukion ja ammattiopiston yhteinen palvelupiste

**Yritysvaikutusten arviointi**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Myönteinen vaikutus | positiivinen | | | Kielteinen vaikutus |

| | 3 | neutraali 2 | negatiivinen 1 | |
|---|---|---|---|---|
| Edistää yritystoiminnan edellytyksiä ja liiketoimintamahdollisuuksia Orimattilassa | | X | | Kaventaa yritystoiminnan edellytyksiä ja liiketoimintamahdollisuuksia Orimattilassa |
| Lisää Orimattilan vetovoimatekijöitä | X | | | Vähentää Orimattilan vetovoimatekijöitä |
| Vaikuttaa positiivisesti työllisyyteen ja aluetalouteen | X | | | Ei työllisyys- tai aluetalousvaikutuksia |
| Vaikuttaa positiivisesti yritysilmapiiriin | X | | | Vaikuttaa negatiivisesti yritysilmapiiriin |

Esittelijä Sivistysjohtaja Heidi Nygren

Päätösehdotus

Sivistysvaliokunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Samalla esitetään, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkistetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Sivistysvaliokunta päätti esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Samalla esitettiin, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkistettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Toimivalta Hallintosääntö 6. luku 7 §

Jakelu Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus 30.11.2026

Esittelijä vt. kaupunginjohtaja Lilli Peltonen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle annetun selvityksen tiedoksi ja, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Jakelu valtuusto